

**INTERNATIONAL PERFORMANCE POETRY
BIENNIAL SYMPOSIUM-FESTIVAL (PerPoSF) #1
(December 6-8, 2024, Greece)**

**«Julien Blaine: ένας θεός της επιτελεστικής ποίησης που απλώς...
δεν μπορούσε να κάνει αλλιώς...»**

Ισιδώρα Μάλαμα
Φιλολόγος, συγγραφέας

Ο Julien Blaine είναι ένας από τους «θεούς της ποίησης». Ο άνθρωπος που συνέβαλε τα μέγιστα στην ανάδειξη της συναισθητικής διάστασης της ποιητικής τέχνης. Αυτός που αξιοποίησε όλο το πλάτος και το μήκος, το βάθος και το ύψος του ποιητικού λόγου, νοούμενου ως δυνατότητα διαλόγου, αντιλόγου, ικανού προλόγου και άξιου επιλόγου ζωής, για να ερεθίσει όσο περισσότερες ανθρώπινες αισθήσεις, αισθήματα και συναισθήματα. Γιατί μπορεί μέσω του ποιητικού λόγου να ακούει τις οσμές, να βλέπει τους ήχους, να μυρίζει τις εικόνες και με τον τρόπο αυτό να πολλαπλασιάζει τα ερεθίσματα, να επιμηκύνει τις προσλήψεις τους, να ενισχύει τη λειτουργία των αισθήσεών μας, να καθιστά και όλους εμάς συναισθητικούς δέκτες σε κάθε ποιητική τελετή. Πράγματι, κάθε παρουσίαση του Julien Blaine αποτελεί μια τελετή και ακολουθεί όλο το τελετουργικό μιας συλλογικής μυσταγωγίας, στην οποία αξιοποιείται το μεγάλο, το κοινό χάρισμα του λόγου –στη λεκτική και μη λεκτική, στην ηχητική και άηχη, στην πολυφωνική και κάποτε άφωνη, στην ενσώματη και άυλη διάστασή του–, προκειμένου να επιτελεστεί ο προορισμός της ποίησης, που είναι να οξυγονώνει την ανθρώπινη ανάσα. Όπως έχει ειπωθεί, η ποίηση του Blaine είναι το σώμα της λέξης και η λέξη του σώματος, είναι, δηλαδή, η αξία που δίνεται στη λέξη ως οντότητα με κοινωνική δύναμη και πολιτικό προορισμό και ο τρόπος με τον οποίο αυτή η αξία νοηματοδοτείται και κοινωνείται μέσω της σωματικής της υποστήριξης. Με λίγα λόγια, η ποίηση του Blaine είναι αντιπροσωπευτική του είδους της επιτελεστικής ποίησης, γνωστής ανά τον κόσμο ως performance poetry, μιας ποίησης που έχοντας συνείδηση του κοινωνικού της προορισμού, σπάει το φράγμα της σελίδας και της οπτικής παρακολούθησης και εξακτινώνεται σε ένα γεγονός-σταθμό για τους αποδέκτες της, σε μια εμπειρία συμμετοχική, όπου το μήνυμα αναδύεται κατά τη ζύμωση καλλιτέχνη-κοινού και επιτελείται η αποκρυστάλλωσή του εκατέρωθεν.

Γεννημένος το 1942 στο Rognac, στην άκρη του του Etang de Berre, σήμερα θα μπορούσε να ισχυριστεί κανείς ότι αποτελεί ένα γνήσιο δημιούργημα και έναν μοναδικό δημιουργό της επιτελεστικής ποίησης, της ποίησης που αποδίδει έμφαση στην «παραγωγή» (δημιουργία) και «παρασίαση» (τέλεση) ενός έργου μπροστά σε ένα κοινό («επιτελεσμένος λόγος»). Ένα σώμα που κατρακυλά στις σκάλες του σιδηροδρομικού σταθμού Saint-Charles στη Μασσαλία (Chute-chut!) ή μια γλώσσα που εξέχει κρεμάμενη, τρέμει αλλά κάνει και τους άλλους να τρέμουν (La langue n'a

point d'os) συνιστούν κάποια από τα μέσα με τα οποία ενσαρκώνεται και τελεσφορεί ο πολιτικός λόγος του. Υπερθεματίζοντας, ο Blaine σήμερα αποτελεί έναν από τους μεγαλύτερους επιτελεστικούς ποιητές, που έχει χαρίσει μοναδικές εμπειρίες ποιητικών παρουσιάσεων στο κοινό και έχει με τη σειρά του γράψει τη δική του μεγάλη ιστορία στις σελίδες του βιβλίου που ονομάζεται «πολιτική ποίηση». Γιατί κάθε επιτελεστική ποίηση είναι πολιτική, από την άποψη ότι αφενός θίγει κοινωνικοπολιτικά θέματα, επιδιώκοντας την ανάδειξη της υποβόσκουσας παθογένειας, αφετέρου αντιμετωπίζει τον άνθρωπο ως όλον, τον καλεί να συμμετάσχει στο τελετουργικό της ως σύνολο με κοινούς στόχους, κοινές προσδοκίες, κοινά όνειρα, κοινούς καημούς και κοινές απογοητεύσεις. Ένας πολιτικός, λοιπόν, άντρας ο Julien Blaine, γιατί δεν περιχαρακώθηκε στη στενή ειρκτή ενός κλειστού ποιητικού λόγου, που δεν βρίσκει απήχηση και δεν διακονεί το κοινωνικό σύνολο· γιατί βρήκε τρόπο να καταστήσει το προσωπικό του ταλέντο ένα εργαλείο για να καρπωθούν και άλλοι την αριστοτελική «οικεία ηδονή», στο πλαίσιο της γενναιόδωρης προσφοράς και συν-δημιουργίας· γιατί ως ένας ακάματος τεχνίτης, και σε μεγάλη ακόμη ηλικία και παρά τις όποιες δυσκολίες, συνέχισε να ανεβαίνει στις σκηνές ή να εκφωνεί με όποιον τρόπο τις «δηλώσεις» του, τις *declar@tions* του – η χρήστη του συμβόλου © εξυπηρετεί την ανάγκη του ποιητή-καλλιτέχνη να διακηρύξει ότι κάθε δήλωση οφείλει να συνιστά πράξη (action)· γιατί δρομολογεί και οργανώνει τις πιο αναίμακτες και κομψές επαναστάσεις, ελπιδοφόρο ανάχωμα σε ένα περιβάλλον που ευνοεί το βόλεμα και τη νιρβάνα· γιατί ως σωκρατική αλογόμυγα, δεν παύει να γυρνά στις κοινωνικές αλάνες και να τσιγκλά τους ανθρώπους σχετικά την ευπιστία τους και την εύκολη αποδοχή κάθε πράγματος που τους προτείνεται ως λύση και διέξοδος· γιατί ως πλατωνικός φύλακας επιτελεί καθημερινά εκείνη την ανάβαση στον κόσμο των Ιδεών όχι μόνος του, μα σύροντας μαζί του πλήθος δεσμωτών, που διψούν να δουν τις ιδέες τους αναστηλωμένες.

Μόνο που ο Blaine δεν είναι φιλόσοφος και γνωρίζει καλά τη διαφορά του από αυτούς: οι φιλόσοφοι ξέρουν ότι δεν υπάρχουν απαντήσεις για κάποια θέματα, ενώ ο ίδιος ψάχνει για μια απάντηση σε μια άγνωστη, σε μια άλλη γλώσσα. Αυτή η μεγάλη του ανάγκη για απαντήσεις σε μια άλλη γλώσσα, πέρα από την ανιδιοτελή και συνεργατική φύση του Blaine, αναδεικνύει και τη μεγάλη του αγάπη για τον κόσμο της ποίησης και την πεποίθησή του ότι αυτός θα πλουτίσει αν συνηχήσουν όλες οι ποιητικές προοπτικές σε μία μοναδική συναυλία αφιερωμένη στον άνθρωπο. Ως επιδέξιος μαέστρος επιχείρησε να συντονίσει όλες τις ποιητικές φωνές, μέσα από την έρευνα που διεξήγαγε ως ιδρυτής του διεθνούς φήμης, ιστορικού περιοδικού *Doc(k)s* (1976-2007), η οποία αφορούσε τον τρόπο με τον οποίο διαφορετικοί πολιτισμοί (όπως για παράδειγμα αυτός της Κίνας) εξέλιξαν τις ποιητικές τους μεθόδους, εκφράζοντας με τον δικό τους τρόπο και με τη δική τους κουλτούρα τις αιώνιες, καθολικές, πανανθρώπινες αγωνίες. Διαμόρφωσε, με τον τρόπο αυτό, ένα πολύχρωμο ποιητικό ψηφιδωτό, στο οποίο κάθε ψηφίδα έδινε κάτι από το δικό της χρώμα στην όλη σύνθεση, κάτι από τον

δικό της πρωτοποριακό τρόπο να λάμπει στο παγκόσμιο ποιητικό φως. Κατά συνέπεια, στήθηκε μία επικοινωνιακή γέφυρα πάνω από το σταυροδρόμι των ποιητικών προορισμών, ένα σημείο συνάντησης, οικείωσης, όπου το διαφορετικό αποτελεί μία νέα πρόταση κατανόησης και έκφρασης του οικείου, όπου η ποιητική ιδιοτυπία αποτελεί μια προέκταση της προσωπικής ιδιοσυγκρασίας και, έτσι νοούμενη, μπορεί και εξελίσσει τον καθένα κι αυτός με τη σειρά του τον άλλον. Τούτο το άνοιγμα της ποιητικής τέχνης στις όποιες προεκτάσεις της από την πλευρά του Blaine προϋποθέτει αφενός την κατανόηση του κοινωνικού ρόλου της τέχνης εν γένει, αφετέρου τη θεώρηση της ποίησης ως μίας τέχνης που οφείλει να πρωτοστατεί στους συλλογικούς αγώνες για την κατοχύρωση πιο ανθρώπινων κοινωνιών, γεγονός που αποτελεί μία κομβική στιγμή στην ιστορία της τέχνης τούτης, η οποία συχνά αρέσκεται στην εσωστρέφεια ή/και στους παράλληλους μονολόγους.

Αυτός ήταν ο λόγος για τον οποίο ο Blaine αναζήτησε κοινά στοιχεία στην εξέλιξη των σύγχρονων ποιητικών μεθόδων σε ποικίλους και διαφορετικούς πολιτισμούς, μέσα από την ερευνητική του δράση στο περιοδικό *Doc(k)s*. Ένα περιοδικό το οποίο –μαζί με το *Action poétique* (του οποίου η έκδοση έχει πια διακοπεί)– αποτελεί ένα από τα παλαιότερα περιοδικά σύγχρονης γαλλικής ποίησης, με ανοίγματα στον παγκόσμιο πολιτισμό. (Αξίζει να σημειωθεί ότι σε ηλικία μόλις 20 ετών δημιούργησε το πρώτο του περιοδικό, *Les Carnets de l'Octéor*, και, ταυτόχρονα, ξεκίνησε την πρώτη περφόρμανς, την πρώτη δράση επιτελεστικής ποίησης, συνεντευξιάζοντας έναν ελέφαντα, δράση γνωστή με τον τίτλο Reps éléphant 306). Από το 1976 που ξεκίνησε η έκδοση του περιοδικού *Doc(k)* μέχρι σήμερα έχουν εκδοθεί 120 ογκώδη τεύχη, που συνθέτουν μία «γεωγραφία της ποίησης», ένα μωσαϊκό ποιητικών τρόπων, ενώ από το 1990 το περιοδικό περνά στα χέρια των Philippe Castellin και Jean Torregrosa, που με μια ομάδα ποιητών και ερμηνευτών *intermedia* εμπλέκουν έργο τους την εξερεύνηση των νέων δυνατοτήτων που προσφέρει η ανάπτυξη της ψηφιακής τεχνολογίας στην ποιητική δημιουργία.

Στην ιστορική πορεία του Blaine συγκαταλέγονται και οι «Διεθνείς Συναντήσεις Ποίησης» αρχικά στο Cogolin και από το 1988 στο Tarascon, ενώ το 1989-1990 κατέστησε την καρδιά της παλιάς πόλης της Μασσαλίας, το Centre international de poésie Marseille (cipM), έναν τόπο διάδοσης και προώθησης της ποιητικής δημιουργίας. Πρωτεργάτης του φεστιβάλ Voix de la Méditerranée στο Lodève λίγο μετά τη δημιουργία του το 1998 και εμπνευστής πολλών εκθέσεων –με αλησμόνητη αυτή που παρουσίασε στο (mac) Musée d'Art Contemporain de Marseille–, διοργανωτής πολλών παρουσιάσεων βιβλίων ποίησης και πλήθους δράσεων, ο Blaine αποτελεί μία εξέχουσα μορφή, μία φιγούρα κεντρική στον χάρτη της επιτελεστικής ποίησης, έναν συνεκτικό δεσμό για ένα διεθνές δίκτυο ποιητών και έναν ενδιάμεσο κρίκο για τη διενέργεια εκδηλώσεων, στις οποίες συμμετέχουν ποιητές-πρεσβευτές από κάθε γωνιά του κόσμου. Με λίγα λόγια, φαίνεται να

έχει κάνει πραγματικότητα την προτροπή/ευχή που εξέφρασε σε συνέντευξή του: «Ποιητές του κόσμου, πολλαπλασιαστείτε!».

Ο Γάλλος Julien Blaine είναι ποιητής-performer, ερευνητής, εκδότης και διοργανωτής Φεστιβάλ ποίησης. Ο ίδιος δηλώνει φιλόσοφος, αρχιτέκτονας, γλύπτης, movie maker, archivist, draftsman, μουσικός, συγγραφέας, ζωγράφος, καλλιτέχνης, χορογράφος, μάγειρας, κηπουρός. Διατρανώνει και επικυρώνει καθημερινά όλες αυτές τις ιδιότητές του μέσα από τις δηλώσεις-πράξεις του (declar©tions). Τα δεκάδες πρόσωπα του ποιητή αποτελούν έναν τρόπο να δει και να δείξει την πραγματικότητα πολυπρισματικά, να αμφισβητήσει τον τρόπο με τον οποίο διαμορφώνονται τα νοήματα, να πλατύνει την ποιητική προοπτική, ώστε να ξεπεράσει το επίπεδο του «στοιχειώδους», και να θέσει, επιτέλους, σε λειτουργία εκείνη τη γλώσσα που, αξιοποιώντας τα δικά της βασικά στοιχεία (αναλογικά με τον αέρα, τη γη, το νερό, τη φωτιά, τα ριζώματα που αποτελούν την αρχή των όντων), δηλαδή όλα τα ίχνη του ανθρώπινου πολιτισμού ανά τον κόσμο, είναι ικανή να στέψει κάθε επανάσταση με επιτυχία. Με αυτή τη λογική, ο Julien Blaine τεχνουργεί μια μορφή ποιητικής αρχαιολογίας για τη γέννηση και την εξέλιξη της γλώσσας με την πάροδο του χρόνου, έρευνα που εδώ και χρόνια δημοσιεύει με τον τίτλο *Les Cahiers de la 5e feuille*⁴.

Αναμφίβολα, όλα τα μεγάλα κινήματα χρειάστηκαν δύο αιώνες για να τελεσφορήσουν, κατά συνέπεια, όπως ο ίδιος ο Blaine ισχυρίζεται, η επιτελεστική ποίηση βρίσκεται στα μισά του δρόμου της. Ωστόσο, με τη δική του συμβολή έχουν προετοιμαστεί ικανοί διάδοχοι, οι λεγόμενοι «ποιητέχνες» (poetartistes), που ευαγγελίζονται νέες μεγάλες συγκινήσεις για την ιδιόμορφη αυτή τέχνη. Ο Julien Blaine θα αποχαιρετίσει την performance ποίηση με την έκθεσή του «Le grand Dépotoir» (13 Μαρτίου-10 Μαΐου 2020) στη Μασσαλία –όπου διαμένει–, έχοντας χαράξει τις σελίδες της επιτελεστικής ποίησης με τον άοκνο ακτιβισμό ενός αληθινού ταγού και έχοντας ανοίξει νέους δρόμους σε μία τέχνη η οποία με τη συμβατική της μορφή δεν μπορούσε να εξυπηρετήσει το κοινωνικό σώμα, που χρειαζόταν να αλληλεπιδράσει με τις νέες τεχνολογίες και με τις άλλες τέχνες, να εμπλουτιστεί από έντονη προφορικότητα και ακόμη εντονότερη σωματικότητα και, κυρίως, από τη συμμετοχικότητα του κοινού, προκειμένου σε κάθε επιτέλεση να γράφεται ένα νέο ποίημα. Ύστερα από όλα αυτά είναι προφανές γιατί ο John Giorno τον έχει αποκαλέσει ως «έναν από τους θεούς της ποίησης» κι ακόμη πιο αυταπόδεικτα τα λόγια της κόρης του, Marie Poitevin, στο τέλος της ταινίας που σκηνοθέτησε με τίτλο «Julien Blaine, the Elephant and the Fall»: «Παρόλο που σκηνοθέτησα αυτήν την ταινία και έχω μανατζάρει τον πατέρα μου, ακόμη διερωτώμαι για τις δράσεις και για το έργο του· για ένα μόνο πράγμα δεν έχω αμφιβολία: ότι δεν μπορούσε να κάνει αλλιώς».